

A black and white photograph of a landscape. In the foreground, there is a grassy slope with a large, dense, light-colored flowering bush on the right side. In the middle ground, there is a grassy hill with several trees scattered across it. The background shows more trees and a slightly hazy horizon. The overall scene is a natural, rural landscape.

Jaroslav Vajdiš
fotografie

Mám před očima fotografii umírajícího stromu, v jehož pozadí se krčí došková chalupa s dvěma okénky, na níž už hlodá zub času. Je to snímek Jaroslava Vajdiše z kopaničářské obce na moravsko-slováckém pomezí. Po několik let se Jaroslav Vajdiš vydává za poznáním a zachycením metamorfóz přírody, lidských sídel a lidové architektury. Přichází s důkladnou vědeckou připraveností architekta, etnografa a uměleckého historika, který krok za krokem odhaluje tajemství úzkého sepětí člověka a přírody, lidí a věcí. Tento vztah zachycuje v historickém čase, různém sociálním a přírodním prostředí. Ve Vajdišově tvorbě se spojuje přísný vědec, projektant, zasvěcený pozorovatel s citlivým umělcem, který dokáže zaznamenat přelomové okamžiky světa přírody i lidské činnosti, od povrchu pronikat k jádru, k podstatě jevů. Ne náhodou jsou častým motivem jeho fotografií struktury nejprostších materiálů, jakými jsou dřevo, kámen, hlína, sláma a železo. Zde tkví zakotvení tvůrčí činnosti člověka v přírodě. Odtud už vede cesta k pochopení hmoty lidských staveb, v jejich architektonické a výtvarné bohatosti, které Jaroslav Vajdiš zachytil nejen objektivem fotografického aparátu, ale i na stovkách plánů a kreseb s jeho osobitým a jedinečným rukopisem.

Vajdišovy cesty za vědeckým poznáním i fotografickým zachycením krajiny, sídel a lidové architektury začaly v okolí Hodonína, kde se narodil (1920) a kam se rád vrací. Tento niterný vztah k domovu vyzařuje z jeho snímků krajiny a staveb na Podluží, Dolňácku i v etnograficky přechodném pásu Chřibů a Ždánického lesa. Vajdiš dokáže vybírat motivy typizující dané prostředí. Nejlepším dokladem toho jsou záběry vinařské krajiny a vinohradnických staveb z Prušánek a okolních obcí.

Hrnek na plotě

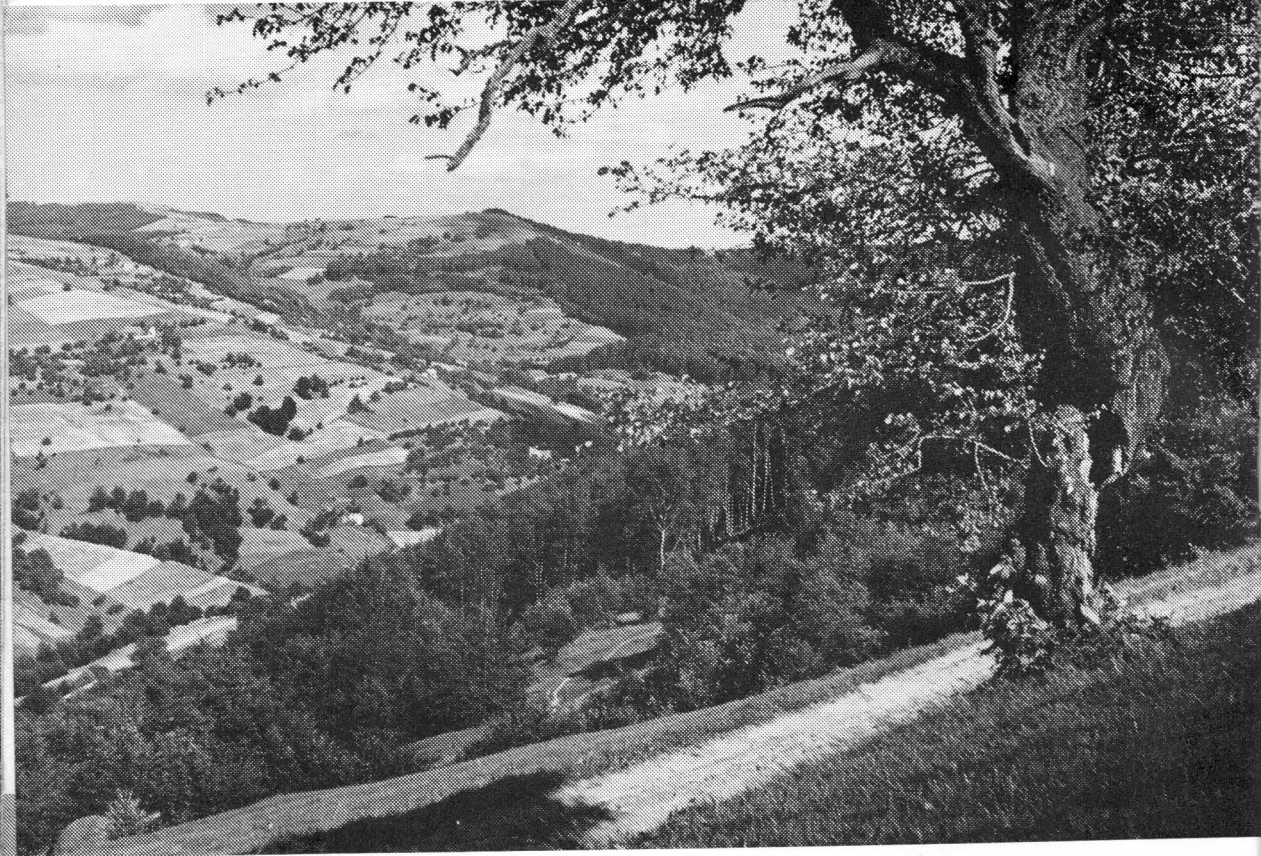
Z rodného kraje se vydává na moravské Kopanice, kde měl ještě poslední možnost zachytit v obraze mizející svět starobylé lidové kultury karpatského charakteru. Postupně poznává celou jihovýchodní Moravu a spolu s Otakarem Máčem vydává publikaci „Slovácko“ s vynikajícím odborným textem i fotografiemi. Jeho putování za krajinou, sídly a stavbami pokračuje na Valašsko, na Českomoravskou vrchovinu, severní Moravu i do Čech. Jaroslav Vajdiš neustále hledá. Jako vedoucí projektant Státního ústavu pro rekonstrukci památkových

Chalupy v Libchyni

Podzimní úklid

Krajina s hruškou na Lopeníku

Padlý kmen

měst a objektů provádí historický a architektonický průzkum, který přinesl až překvapivá poznání o stavební kultuře minulosti, jež se snaží zachytit i na svých fotografiích. Odborné znalosti se ve Vajdišových fotografiích snoubí s citem pro tvar, s hrou světla a stínů, kompozičním řádem, uměleckým viděním světa. Vajdišovy fotografie představují jedinečnou syntézu vědeckého dokumentu a uměleckého obrazu.

Václav Frolec

Komory v Hřivínově
Újezdě

Výstava fotografií Jaroslava Vajdiše
Galerie Vlastivědného muzea v Slaném
28. duben – 30. květen 1987
Úvodní slovo: PhDr. Josef Vařeka CSc.